

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

CALL FOR PAPERS

Call for papers voor het G&O-themanummer 2021: 'De impact van COVID-19 op werknemers en organisaties'

Anita de Vries, Veerle Brennkmeijer, Tinka van Vuuren & Nele De Cuyper

'A time of crisis is not just a time of anxiety and worry. It gives a chance, an opportunity, to choose well or to choose badly.'

Desmond Tutu

De COVID-19-pandemie en de daarmee gepaard gaande maatregelen hebben een enorme impact op onze samenleving. Naast directe gevolgen voor onze gezondheid en ons psychologisch welbevinden, zijn er belangrijke consequenties op het gebied van werk en inkomen. Ook al weten we niet hoe toekomstige ontwikkelingen rondom het virus eruit zullen zien, COVID-19 kan nu al beschouwd worden als een *game changer* die de manier waarop werknemers en organisaties opereren ingrijpend heeft veranderd.

Dit themanummer heeft tot doel om inzicht te bieden in de gevolgen van COVID-19 voor werknemers en organisaties. Het gaat hierbij om de gevolgen van COVID-19 voor de aard, organisatie en beleving van werk. In een recente publicatie in de *American Psychologist* geeft een internationaal collectief van onderzoekers een inventarisatie van de (te verwachten) implicaties van COVID-19 voor werknemers en organisaties en worden verschillende praktische aanbevelingen en aanbevelingen voor onderzoek beschreven (Kniffin et al., 2020). Deze publicatie vormt een belangrijk uitgangspunt voor het beoogde themanummer in *Gedrag & Organisatie*. Binnen Nederland hebben het Nederlands Instituut voor Psychologen (NIP, 2020) en de Nederlandse Stichting voor Psychotechniek (NSVP, 2020) 'coronadossiers' opgebouwd waarin inzichten en uitdagingen met betrekking tot COVID-19 centraal staan.

Dit themanummer staat open voor zowel empirische artikelen als meer theoretische of beschouwende bijdragen. Met nadruk nodigen wij auteurs uit aanbevelingen te geven om werknemers en organisaties te beschermen tegen de negatieve gevolgen van COVID-19, en aandacht te besteden aan mogelijke kansen die COVID-19 biedt om veranderingen in gang te zetten die het welzijn en presteren binnen organisaties duurzaam kunnen verhogen. Indachtig bovenstaande uitspraak van Desmond Tutu, is het juist in deze tijden van groot belang verstandig te handelen en kansen te benutten voor fundamentele veranderingen in de wereld van werk.

Gevolgen COVID-19

Een eerste belangrijk gevolg van COVID-19 betreft de plotseling veranderde werkomstandigheden en het crisismanagement binnen sectoren die te maken kregen met de acute gevolgen van COVID-19. Medische zorg, medisch-wetenschappelijk onderzoek en hieraan gelieerde instanties hebben een primaire rol toebedeeld gekregen in het bestrijden van de COVID-19-crisis. Deze sectoren werden geconfronteerd met een crisis van ongekende aard en omvang, waarbij ontwikkelingen elkaar in snel tempo opvolgden.

Daarnaast kregen vrijwel alle economische sectoren te maken met de gevolgen van maatregelen om de verspreiding van het COVID-19-virus tegen te gaan. Veel sectoren hebben hun werkwijze ingrijpend moeten veranderen (bijv. onderwijs) of zagen hun inkomsten drastisch verminderen (bijv. luchtvaart en horeca). Tegelijkertijd zijn er binnen sommige sectoren kansen ontstaan voor groei (bijv. testlaboratoria) en voor nieuwe vormen van economische activiteit (bijv. productie van mondkapjes).

COVID-19 en de daarmee gepaarde maatregelen hebben ook een al aanwezige trend in organisaties versterkt: de overgang naar virtuele manieren van werken (Gartner, 2020; Kniffin et al., 2020). Dit brengt voor werknemers diverse uitdagingen met zich mee, zoals het omgaan met nieuwe technologie en het werken op afstand van klanten en collega's. Daarnaast zorgt de thuisomgeving zelf voor extra uitdagingen, denk bijvoorbeeld aan interrupties door thuiswerkende partners en kinderen, een ergonomisch suboptimale werkplek, en een vervaging van de grenzen tussen werktijd en privétijd.

Het bovenstaande zal naar verwachting belangrijke consequenties hebben voor de gezondheid en het psychologisch welbevinden van individuele medewerkers (zie Kniffin et al., 2020). Gevolgen voor werknemers kunnen onder meer zijn: een verlies van sociale contacten, gevoelens van eenzaamheid, stress, burn-out en depressiviteit. Ook presentisme (d.w.z. aan het werk zijn, thuis of op kantoor/fabriek enz., met gezondheidsklachten), angst voor werkloosheid, en verslavingsgedrag zoals overmatige alcoholconsumptie, worden als belangrijke issues genoemd. Ten slotte zal werkloosheid een substantieel risico vormen voor het welzijn en de gezondheid van medewerkers die hun baan verliezen tijdens faillissementen en reorganisaties als gevolg van COVID-19.

Opzet themanummer

Het themanummer 'De impact van COVID-19 op werknemers en organisaties' richt zich op de gevolgen van COVID-19 voor de aard, organisatie en beleving van werk. Mogelijke onderzoeksvragen die in het themanummer aan de orde kunnen komen, zijn:

- Welke (korte- en langetermijn)effecten heeft COVID-19 op de wijze waarop werk is ingericht en georganiseerd? Denk bijvoorbeeld aan virtuele vormen van (samen)werken of virtueel leiderschap.
- Welke (korte- en langetermijn)effecten heeft COVID-19 voor de beleving van

werk voor werknemers? Hoe beleven werknemers hun werkomstandigheden, wat zijn gevolgen voor hun psychologisch welbevinden en gezondheid?

- Welke individuele factoren (zoals leeftijd, persoonlijkheid en thuissituatie) hebben invloed op hoe werknemers omgaan met de gevolgen van COVID-19? Bijvoorbeeld, is de impact groter voor jongere dan voor oudere werkenden (Scheibe, 2020)?
- Welke succesvolle en minder succesvolle strategieën gebruiken werknemers en organisaties om om te gaan met COVID-19? Het gaat hierbij enerzijds om het beschermen tegen negatieve gevolgen, maar ook om het benutten van mogelijke kansen die COVID-19 biedt.
- Vergt het omgaan met COVID-19 specifieke vaardigheden of competenties van werknemers en leidinggevendenden, en op welke wijze kunnen deze vaardigheden of competenties versterkt worden?

Deze lijst biedt slechts een indicatie van mogelijke onderzoeksvragen: ook andere vragen die gerelateerd zijn aan het thema COVID-19 kunnen aan bod komen. Bijdragen kunnen betrekking hebben op verschillende perspectieven (van werknemers, ondernemers, vakbonden, enz.) en zich richten op verschillende niveaus (individueel, teams, organisaties, arbeidsmarkt en economie of samenleving in bredere zin).

Voorstellen voor bijdragen kunnen per e-mail worden gericht aan Anita De Vries (e-mail: Anita.deVries@ou.nl). Het voorstel (maximaal 750 woorden) dient te bevatten: titel, auteur(s), samenvatting en beoogde nieuwswaarde van het artikel. Voorstellen worden beoordeeld door de gastredactie van het themanummer. Na goedkeuring worden de auteurs uitgenodigd om een volledig artikel te schrijven. Volledige artikelen bevatten maximaal 8000 woorden en zullen een reguliere beoordelingsprocedure ondergaan. De artikelen dienen te worden geschreven volgens de aanwijzingen voor auteurs, zie www.gedragenorganisatie.nl.

Het volgende schema van deadlines wordt aangehouden (wijzigingen voorbehouden aan de gastredactie van het themanummer):

- 1 december 2020: voorstel voor bijdrage indienen;
- 15 februari 2021: eerste versie van volledig artikel indienen;
- 1 april 2021: eerste review naar auteur(s);
- 1 juni 2021: herziene tekst indienen;
- 1 juli 2021: definitieve tekst indienen.

Literatuur

Gartner. (2020). *Gartner HR survey reveals 41% of employees likely to work remotely at least some of the time post coronavirus pandemic* (Newsroom). www.gartner.com/en/newsroom/press-releases/2020-04-14-gartner-hr-survey-reveals-41--of-employees-likely-to-

- Kniffin, K. M., Narayanan, J., Anseel, F., Antonakis, J., Ashford, S. P., Bakker, A. B., Bamberger, P., Bapuji, H., Bhawe, D. P., Choi, V. K., Creary, S. J., Demerouti, E., Flynn, F. J., Gelfand, M. J., Greer, L. L., Johns, G., Kesebir, S., Klein, P. G., Lee, S. Y., ... Vugt, M. van (2020, August 10). COVID-19 and the workplace: Implications, issues, and insights for future research and action. *American Psychologist*. Advance online publication. <http://dx.doi.org/10.1037/amp0000716>
- NIP. (2020). *Corona dossier - Een blik op de wetenschap...* www.psynip.nl/actueel/themas/thema/coronavirus/coronadossier-wetenschap
- NSVP. (2020). *Dossier Innovatief in coronatijd*. www.innovatiefinwerk.nl/dossiers/innovatief-coronatijd
- Scheibe, S. (2020, 8 juni). *Work challenges in times of Covid-19: Older workers need support, younger workers too*. Rijksuniversiteit Groningen. www.rug.nl/aletta/blog/work-challenges-in-times-of-covid-19-older-workers-need-support-younger-workers-too-08-06-2020